

ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ

Αναμφισβήτητα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με το πλήθος δυνατοτήτων που προσφέρουν στους χρήστες έχουν αλλάξει δραστικά την έννοια της επικοινωνίας στη σύγχρονη εποχή, επηρεάζοντας σημαντικά, τις διαπροσωπικές και επαγγελματικές μας σχέσεις. Όπως είναι φυσικό η επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης μελετάται ήδη εδώ και αρκετά χρόνια, καθώς είναι προφανές πως θα συνεχίσουν να κυριαρχούν στην ανθρώπινη επικοινωνία, ανανεώνοντας κάθε φορά το χαρακτήρα της. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης μεταξύ ατόμων μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών που επιτρέπουν στους χρήστες τη δημιουργία ατομικών προφίλ, την επικοινωνία με άλλα άτομα μέλη της υπηρεσίας, καθώς και το μοίρασμα κάθε είδους ψηφιακών αρχείων, αλλά και προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων. Υπάρχει ήδη ένας μεγάλος αριθμός μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι το Instagram, το Facebook και το Twitter, που συνεχώς αυξάνεται, παρέχοντας παρόμοιες ή πιο πρωτότυπες αντίστοιχες υπηρεσίες και προσελκύοντας ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό χρηστών. Ήδη, άλλωστε, ο βαθμός διάδοσης και εδραίωσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι εξαιρετικά μεγάλος, καθώς η πλειονότητα των χρηστών του διαδικτύου, και ιδίως των ατόμων νεότερης ηλικίας, χρησιμοποιεί ή επισκέπτεται ένα ή περισσότερα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε σχεδόν καθημερινή βάση.

TWITTER

Το Twitter είναι μια διαδικτυακή υπηρεσία κοινωνικής δικτύωσης. Στο Twitter οι χρήστες δημοσιεύουν κείμενα, εικόνες και βίντεο γνωστά ως «tweets». Οι εγγεγραμμένοι χρήστες μπορούν να κάνουν tweet, όπως, "retweet" tweet, και απευθείας μηνύματα (DM) σε άλλους εγγεγραμμένους χρήστες, ενώ οι μη εγγεγραμμένοι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν μόνο δημόσια tweets. Οι χρήστες αλληλεπιδρούν με το Twitter μέσω προγράμματος περιήγησης ή λογισμικού διεπαφής για κινητά ή μέσω προγραμματισμού μέσω των API του .

INSTAGRAM

Το Instagram είναι εφαρμογή κοινωνικής δικτύωσης που δίνει την δυνατότητα επεξεργασίας και κοινοποίησης φωτογραφιών και βίντεο στο διαδίκτυο. Οι χρήστες μπορούν να μοιράζονται φωτογραφίες και βίντεο με τους ακολούθους τους (followers) ή με επιλεγμένη ομάδα φίλων, να σχολιάζουν και να δηλώνουν ότι μια δημοσίευση τους αρέσει.

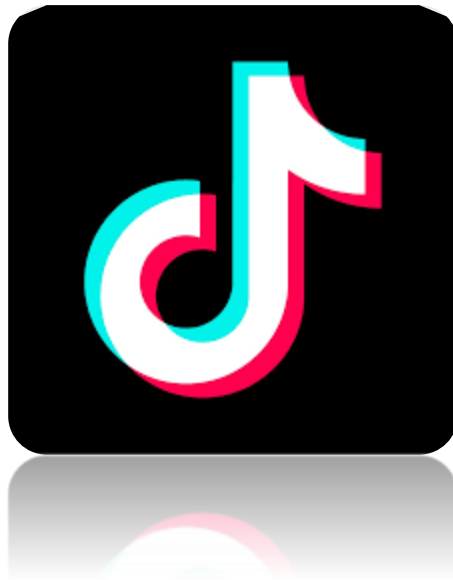
FACEBOOK

Το Φέισμπουκ είναι πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης. Οι χρήστες της μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω μηνυμάτων με τις επαφές τους και να ειδοποιούνται όταν ανανεώνουν τις προσωπικές πληροφορίες τους.

TIK TOK

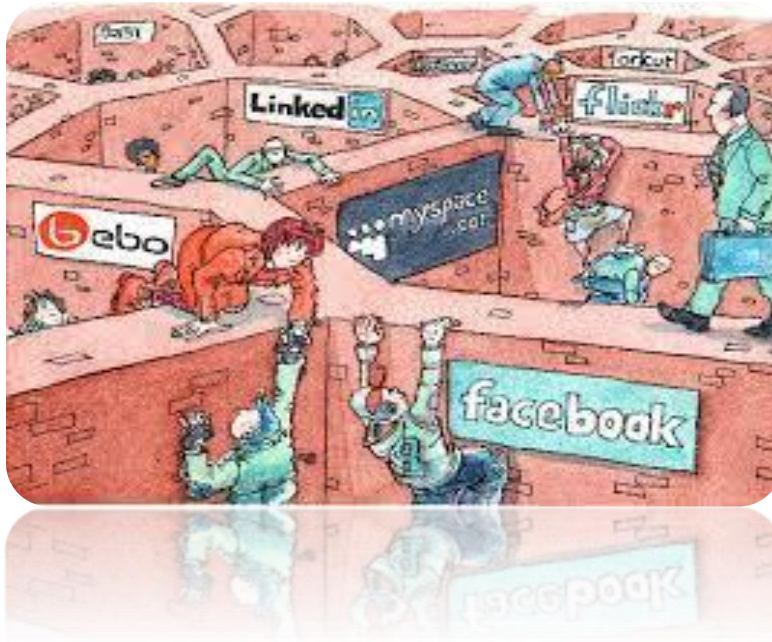
Το TikTok είναι πλατφόρμα δημιουργίας και κοινοποίησης βίντεο μικρής διάρκειας, η οποία διατίθεται ως εφαρμογή για iOS, Android και Windows συσκευές. Το 2018, η εφαρμογή απέκτησε σημαντική δημοτικότητα. Για τον Οκτώβριο του 2018, στις ΗΠΑ η εφαρμογή TikTok είχε τον μεγαλύτερο αριθμό λήψεων από οποιαδήποτε άλλη εφαρμογή. Το 2019 είναι διαθέσιμο σε πάνω από 150 αγορές και 75 γλώσσες. Τον Φεβρουάριο του 2019, οι εγκαταστάσεις των TikTok και Douyin ξεπέρασαν το ένα δισεκατομμύριο σε παγκόσμιο επίπεδο, εξαιρουμένων των εγκαταστάσεων της εφαρμογής σε συσκευές Android στην Κίνα.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Σίγουρα πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καταστρέφουν τη σημερινή νεολαία. Όταν όμως συζητάμε για τη σημερινή σχέση εφήβων και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η αλήθεια δεν πρέπει να πιστεύουμε πως είναι μονόπλευρη. Η ένταση και η κοινωνική πίεση που μπορεί να προκαλεί η χρήση τους αποτελεί τη μια όψη του νομίσματος, η οποία κάποιες φορές όμως αντισταθμίζεται από τα συναισθήματα σύνδεσης και υποστήριξης που οι έφηβοι νοιώθουν αποδεδειγμένα μέσα στις αγαπημένες τους πλατφόρμες. Επίσης, δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια σε σημαντικό φορέα ενημέρωσης, αφού επιτρέπουν

την αναμετάδοση ειδήσεων από επίσημα ειδησεογραφικά πρακτορεία.

Επιπλέον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιτρέπουν στους χρήστες να ενισχύουν τις μεταξύ τους σχέσεις, καθώς τους δίνεται η ευκαιρία να συζητούν για τα συναισθήματα και τις εμπειρίες τους, απαλλαγμένοι από τη συστολή και το δισταγμό που δημιουργεί κάποτε η δια ζώσης επικοινωνία. Η εκμυστήρευση που προκύπτει οδηγεί συχνά στην εμβάθυνση των σχέσεων και την αλληλοϋποστήριξη.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να αξιοποιηθούν και σε ό,τι αφορά την επαγγελματική δραστηριότητα του ατόμου, αφού του επιτρέπουν να διαμορφώσει μία ή περισσότερες σελίδες όπου θα προωθεί την επαγγελματική του ιδιότητα, αλλά και θα επικοινωνεί με πιθανούς πελάτες ή συνεργάτες. Αντιστοίχως, βέβαια, μπορεί να επιτευχθεί και η προώθηση μιας επιχείρησης, ενός καταστήματος ή ενός συλλόγου, εφόσον καθίσταται εύκολη τόσο η παροχή πληροφοριών όσο και η άμεση επικοινωνία με τους ενδιαφερόμενους.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν, επίσης, πολλαπλές δυνατότητες ψυχαγωγίας, εφόσον πλέον είναι εφικτό το μοίρασμα διάφορων εφαρμογών -που ενδέχεται να αποτελούν και προσωπικό δημιούργημα

κάποιου χρήστη-, μουσικής, βίντεο, κειμένων, διαδικτυακών παιχνιδιών κ.ά., που επιτρέπουν τη χωρίς οικονομική επιβάρυνση διασκέδαση και ψυχαγωγία των χρηστών.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια σε σημαντικό φορέα ενημέρωσης, αφού επιτρέπουν αφενός την αναμετάδοση ειδήσεων από επίσημα ειδησεογραφικά πρακτορεία κι αφετέρου επειδή επιτρέπουν στους ίδιους τους χρήστες να καταγράφουν και να μεταδίδουν πληροφορίες για γεγονότα που συμβαίνουν στην πόλη ή την περιοχή τους. Αν ληφθεί, μάλιστα, υπόψη πως πολύ συχνά η ενημέρωση είναι ελεγχόμενη -και σε ορισμένες περιπτώσεις εντελώς καθοδηγούμενη-, τότε η συμβολή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι καθοριστική για τη διαμόρφωση μιας πραγματικής εικόνας για διάφορες καταστάσεις και γεγονότα. Σαφές παράδειγμα αποτελούν τα κράτη που περιορίζουν τις ελευθερίες των πολιτών τους κι έχουν υπό τον έλεγχό τους τα επίσημα μέσα ενημέρωσης.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Παρόλα αυτά οι κίνδυνοι όταν γίνεται αλόγιστη χρήση και φυσικά όταν υπάρχει ελλιπής ή και καθόλου εποπτεία των παιδιών από τους γονείς, αναντίρρητα είναι πάρα πολλοί. Πρόσφατη, μάλιστα, έρευνα του ΙΤΕ σε 13.000 μαθητές έδειξε ότι υπάρχουν παιδιά δημοτικού που ξενυχτούν παίζοντας σε κινητά τηλέφωνα και ηλεκτρονικούς υπολογιστές «games», παιδιά γυμνασίου που σ' ένα μεγάλο ποσοστό τους έχουν δεχθεί μέσω διαδικτύου παρενόχληση και ταυτόχρονα μια αδυναμία των γονέων να

ελέγξουν τα παιδιά τους σε ό,τι αφορά την ασφαλή χρήση του διαδικτύου. Στοιχεία δηλαδή άκρως ανησυχητικά ειδικά από τη στιγμή που όλοι γνωρίζουμε πως ένα μεγάλο ποσοστό γονιών δεν θέτει όρια ούτε στο χρόνο που δαπανούν τα παιδιά στο διαδίκτυο, ούτε στο περιεχόμενο που επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση.

Συχνά οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αντί να τα χρησιμοποιούν επικουρικά στις διαπροσωπικές τους σχέσεις, φτάνουν στο σημείο να τις υποκαθιστούν με τη διαδικτυακή επικοινωνία. Περιορίζουν, δηλαδή, δραστικά την άμεση επαφή και τη δια ζώσης συνομιλία και συναναστροφή, και προτιμούν την εικονική μορφή της επικοινωνίας, που επιτυγχάνεται με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η επιλογή αυτή, όμως, εντείνει το αίσθημα μοναξιάς, καθώς η διαδικτυακή επικοινωνία δεν προσφέρει την αμεσότητα και τα ψυχολογικά οφέλη της πρόσωπο με πρόσωπο συνομιλίας. Ελλείπουν από αυτή όλα εκείνα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη επαφή· οι χειρονομίες, τα βλέμματα, οι κινήσεις του σώματος, το άγγιγμα κ.λπ.

Συνάμα, οι φίλιες και οι γνωριμίες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης δεν βασίζονται πάντοτε στην ειλικρίνεια και στην πραγματική προσωπικότητα των ατόμων, αφού οι χρήστες έχουν την τάση να παρουσιάζουν στα προφίλ τους μια διαφορετική και κυρίως ωραιοποιημένη εικόνα του εαυτού και της ζωής τους. Δημιουργούνται, έτσι, σχέσεις επικοινωνίας οι οποίες στηρίζονται σε μια παραπονημένη εντύπωση για το χαρακτήρα και για την

αληθινή φύση των επιμέρους ατόμων.

Η επιλογή των ανθρώπων να δίνουν μεγαλύτερη σημασία στο διαδικτυακό τους προφίλ και στην εικόνα που παρουσιάζουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οδηγεί στην παραμέληση τόσο των πραγματικών σχέσεων που ήδη έχουν όσο και τη μέριμνα για τη δημιουργία νέων γνωριμιών στην πραγματική τους ζωή. Αυτό με τη σειρά του έχει ως αποτέλεσμα να εντείνεται η μοναξιά του ατόμου, το οποίο καταλήγει να κλείνεται όλο και περισσότερο στον εικονικό κόσμο του διαδικτύου.

Το άτομο περιορίζεται στις διαδικτυακές του «φιλίες» και διατηρεί μια ψευδαίσθηση κοινωνικότητας, η οποία όμως δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα αφού οι φίλοι αυτοί υπάρχουν και κινούνται σ' έναν εικονικό κόσμο, ενώ, μάλιστα, πολλούς από αυτούς δεν τους γνωρίζει πραγματικά, καθώς δεν τους έχει συναντήσει ποτέ. Η αληθινή φιλία που μπορεί να δημιουργηθεί μέσα από τις κοινές εμπειρίες και τα κοινά βιώματα, υποκαθίσταται από μια εικονική φιλία, η οποία βασίζεται σ' ένα σαθρό υπόβαθρο απλής ανταλλαγής αρχείων.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Κάθε χρήστης των μέσων αυτών θα πρέπει να προφυλάσσει τα προσωπικά του δεδομένα και να μη δημοσιεύει αλόγιστα στοιχεία της προσωπικής του ζωής, καθώς δεν μπορεί πάντοτε να ελέγχει απόλυτα ποιοι θα είναι οι αποδέκτες αυτών των πληροφοριών.

Θα πρέπει, συνάμα, να είναι πολύ προσεκτικός και επιφυλακτικός απέναντι σε μηνύματα και προσκλήσεις που τυχόν δέχεται από άτομα που δεν γνωρίζει. Όπως στην πραγματική ζωή, έτσι και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης υπάρχουν και δρουν άνθρωποι χαμηλής ηθικής και κακόβουλων προθέσεων.

Καίριας σημασίας είναι, επίσης, η φροντίδα για τις κοινωνικές συναναστροφές του στον πραγματικό κόσμο, όπου το άτομο μπορεί να δημιουργεί αληθινές φιλίες κι έχει την ευκαιρία να βιώσει την ευεργετική επίδραση των ανθρώπινων επαφών. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν θα πρέπει να υποκαθιστούν την σε πραγματικό επίπεδο επικοινωνία με τους φίλους και τους γνωστούς, εφόσον τα οφέλη των καθημερινών αυτών διαπροσωπικών σχέσεων δεν μπορούν επί της ουσίας να καλυφθούν με την επικοινωνία μέσω ενός υπολογιστή ή τηλεφώνου.

Κρίσιμος είναι, βέβαια, και ο ρόλος της Πολιτείας, η οποία καλείται αφενός να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες σε ό,τι αφορά την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων κι αφετέρου να συνεργαστεί με τους φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θέτουν αυστηρούς όρους στις μεγάλες εταιρείες του διαδικτύου σχετικά με το ζήτημα αυτό.

Παρά το γεγονός ότι οι πολίτες δεν έχουν πλήρη επίγνωση των δυνατοτήτων που έχουν οι εταιρείες -ή και κάποιοι επιτήδευοι- στο να συλλέγουν και να εκμεταλλεύονται προσωπικά δεδομένα των χρηστών, η Πολιτεία οφείλει να βρίσκεται σε διαρκή επαγρύπνηση και να προφυλάσσει τους πολίτες της.

Εξίσου σημαντική είναι η συμβολή της Πολιτείας στην προφύλαξη -ιδίως των νέων ατόμων- από τους εγκληματίες εκείνους που επιχειρούν να εκμεταλλευτούν τη νεανική αφέλεια και ευπιστία. Η έκθεση ανηλίκων σε σελίδες με επιζήμιο για την ηλικία τους περιεχόμενο κι ακόμη περισσότερο η παραπλάνηση και η αποπλάνησή τους αποτελούν πολύ σημαντικά ζητήματα, τα οποία δεν θα πρέπει να παραμελούνται από την Πολιτεία.

Οι γονείς από τη δική τους πλευρά έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν έναν ιδιαίτερα αποτελεσματικό ρόλο για την προστασία των ανηλίκων από τη λανθασμένη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και από την υπερβολική έκθεση σε αυτά. Βασικό, λοιπόν, ζητούμενο σε πρώτο επίπεδο είναι η ενίσχυση και η ενθάρρυνση της κοινωνικότητας των νέων, με ποικίλες δραστηριότητες και δημιουργικό καθημερινό πρόγραμμα, ώστε να μην παρασύρονται από τα θέλγητρα του διαδικτυακού εικονικού κόσμου.

